

Samenvatting
***Bezoekers van
woord en beeld***

Bevindingen van een onderzoek
naar het publieksbereik van
amateurkunstuitingen in de
disciplines schrijven, beeldende
kunst en fotografie.

Inhoud

- 4 Voorwoord
- 5 Introductie
- 6 Verantwoording
- 9 Het publieksbereik van drie ‘individuele’ disciplines
- 13 Kijken naar beeldende kunst
- 16 Kijken naar fotografie
- 22 Lezen van en luisteren naar literair werk
- 23 Geraadpleegde bronnen

Voorwoord

Vorig jaar onderzocht Kunstfactor samen met het FCP hoeveel publiek op podiumkunsten door amateurs afkomt. Adviesbureau Cultuurtoerisme constateerde dat die in een jaar 20 miljoen keer worden bezocht (Amateurkunst & Publiek, 2011). De uitkomsten van dit onderzoek inspireerden ons tot een vervolgonderzoek naar de belangstelling van het publiek voor de meer individuele kunstuitingen van amateurs, zoals beeldende kunst, fotografie en schrijven.

In de wijk waar ik woon zijn vitrines waar schilderijen, foto's en driedimensionale objecten geëxposeerd worden. Ik ken sommigen van de kunstenaars die hier hun werk tonen, en weet dat zij zichzelf tot de ambitieuze amateurkunstenaars rekenen. Ook in de wachtkamer van mijn huisarts hangt regelmatig werk van amateurkunstenaars. Zij wisselt werk van amateur- en professionele kunstenaars af.

Situaties als deze hebben we laten onderzoeken door Bureau ART. Beeldende kunst, schrijven en fotografie zijn de disciplines die we bekeken. Door ook de niet-podiumkunsten te bekijken kregen we een plaatje van de hele amateurkunst. De uitkomsten laten overtuigend zien dat ook buiten de praktijk van mijn woonwijk en de wachtkamer van mijn huisarts veel kunst van amateurs bekeken en/of beluisterd wordt. Met ruim 3 miljoen beeldend kunstenaars, 2 miljoen schrijvers en 2,3 miljoen media-amateurs kunnen er niet genoeg plekken zijn om hun kunst te tonen. Laten we dat koesteren, faciliteren en stimuleren. Het is beslist de moeite waard!

Wies Rosenboom
Wvd. Directeur-bestuurder

Introductie

Een van de taken van Kunstfactor is om de amateurkunstsector in kaart te brengen.

Onderzoek is daarbij een belangrijk instrument. Recent voerde Kunstfactor een kwalitatief onderzoek uit naar de achtergrond en werkwijze van amateurkunstenaars in de disciplines beeldende kunst, fotografie en schrijven (Hendriksen et al. 2011). Dit zijn kunstvormen waarbij mensen veelal individueel werken en relatief minder vaak verenigd zijn in een vereniging of ander collectief. Daardoor onttrekken de beoefenaars van deze disciplines zich gemakkelijk aan het blikveld van beleidsmakers en ondersteunende instellingen. De publicatie *De Amateurkunstenaar laat zich zien* gaf enig inzicht in hun manier van werken en in hun (ondersteunings)behoeften. Er werd onder andere duidelijk dat zij behoefte hebben aan gelegenheid en ruimte om werk onder de aandacht van het publiek te brengen, en dat het niet altijd meevalt om daarin te voorzien.

Voor de podiumkunsten bracht Kunstfactor samen met het Fonds voor Cultuurparticipatie in 2011 al in kaart

hoe, waar en hoe vaak het publiek in aanraking komt met podiumuitingen van amateurs. Voor de 'individuele disciplines' beeldende kunst, fotografie en schrijven hebben we dat nu ook laten onderzoeken. Bureau Advies Research en Training (ART) zette in opdracht van Kunstfactor een vragenlijst uit bij een representatieve groep van 2.000 Nederlanders van 18 jaar en ouder. Hun werd gevraagd, hoe vaak en waar zij sinds begin 2012 (de periode januari tot en met het meetmoment half mei 2012) in aanraking zijn gekomen met werk van amateurkunstenaars op het gebied van beeldende kunst, fotografie en schrijven (Van der Zant en Windhorst 2012). De vragenlijst was zo opgesteld dat de respondenten zo veel mogelijk hetzelfde begrippenkader hanteerden van een 'kunstuiting' en van 'amateurkunst'. In de verantwoording is hierover meer te lezen.

De informatie in deze samenvatting is gebaseerd op het onderzoek *Bezoekers van woord en beeld*, dat Bureau ART uitvoerde. Het volledige onderzoeksrapport is te vinden op www.kunstfactor.nl > publicaties.

Verantwoording

Onderzoek doen betekent altijd keuzes maken. Hieronder lichten we kort toe welke keuzes zijn gemaakt en welke kanttekeningen aan de uitkomsten verbonden kunnen worden.

Representatief panel

Voor dit onderzoek is gebruikgemaakt van het grootste internetpanel van Nederland. Het panel bestaat uit 50.000 personen en wordt beheerd door Bureau NoTies. De groep van 2.000 respondenten die de vragenlijst heeft ingevuld, is representatief voor de Nederlandse bevolking. Desondanks blijft het mogelijk dat er verschillen zijn tussen het publieksbereik van amateurkunst bij de panelleden enerzijds en het publieksbereik van amateurkunst bij de Nederlandse bevolking als totaal anderzijds.

Keuze van disciplines

In het onderzoek naar amateurkunst & publiek uit 2011 werden alleen de podiumkunsten (dans, theater en muziek) onderzocht. Dit onderzoek dient als tegenhanger waarmee een compleet beeld zou ontstaan van het bereik van amateurkunst. Echter, de afbakening en definiëring van kunstvormen op het

vlak van ‘nieuwe media’ bleken danig ingewikkeld en ook in het werkveld van de amateurkunst nog onvoldoende uitgekristalliseerd. We hebben er daarom voor gekozen deze kunstvormen in dit onderzoek achterwege te laten en ons te beperken tot de drie kunstvormen die bij het publiek minder uitleg behoeften: beeldende kunst, fotografie en schrijven. Deze drie kunstvormen zijn in de vragenlijst dermate zorgvuldig omschreven, dat het voor de respondenten duidelijk was dat wij onder beeldende kunst een breed palet van kunstvormen scharen: variërend van schilderijen, grafische technieken en keramiek tot en met textielkunst. Bij fotografie is benadrukt dat het geen vakantiekiekjes betreft maar foto’s gemaakt met een artistieke intentie. En bij schrijven dat het gaat om romans, verhalen en gedichten, maar ook blogs die met literaire intentie worden geschreven.

Wat is amateurkunst?

Zodra het over amateurkunst gaat, ontstaat er steevast discussie over waar de grens ligt tussen amateurkunst en professionele kunstbeoefening. Ook de vraag of en wanneer er sprake is van een

kunstuiting komt altijd aan de orde; zo ook bij de voorbereiding van dit onderzoek. Om onze respondenten te helpen onze vragen zo te beantwoorden dat de antwoorden iets zeggen, hebben we in de vragenlijst nauwgezet omschreven wat wij in het kader van dit onderzoek onder amateurkunst verstaan en daarbij veel voorbeelden gegeven.

Amateur of professional

Het is en blijft in veel gevallen moeilijk om te bepalen of kunstuitingen gemaakt zijn door amateurs of door professionals. Om de respondenten extra kritisch te maken op hun eigen antwoorden, vroegen we hun steeds of, en zo ja hoe, zij wisten dat het amateurkunst betrof. Zowel bij de beeldende kunst als bij fotografie en schrijven zei ruim driekwart van de respondenten zeker te weten dat er sprake was van amateurkunst. Zij voerden daarvoor over het algemeen steekhoudende argumenten aan: ze kenden de maker persoonlijk of wisten wie het was, ze hadden begeleidende informatie bij het kunstwerk gelezen of leidden het af uit de plaats (of website) waar de kunst werd geëxposeerd of gepubliceerd. Zo'n 20% van de respondenten gaf eerlijk aan te twijfelen of het inderdaad werk van amateurkunstenaars betrof.

Wat is een kunstuiting?

Ook blijft het de vraag wanneer een verhaal, een gedicht of foto met artistieke intentie door mensen als kunstuiting

wordt gezien en niet als 'gewoon' reisverhaal, decoratief schilderijtje of goed gelukt vakantiekiekje. In de vraagstelling en de toelichting op de vragen hebben we zo goed mogelijk omschreven wat onder een amateurkunstuiting moet worden verstaan. Toch blijft ook deze afbakening arbitrair. Het is zeker niet uit te sluiten dat mensen in de praktijk veel striktere grenzen hanteren bij de vraag of iets (amateur)kunst is, dan beleidsmakers of deskundigen. Vooral de antwoorden over fotografie, de discipline die gezien het feit dat fotografie alomtegenwoordig is, opvallend laag scoorde in het publieksbereik, lijken in die richting te wijzen. Ook is het goed mogelijk dat amateurkunst die aangetroffen wordt op plaatsen waar vooral professionals hun werk presenteren, zoals een museum of poëzieavond, niet als zodanig herkend wordt.

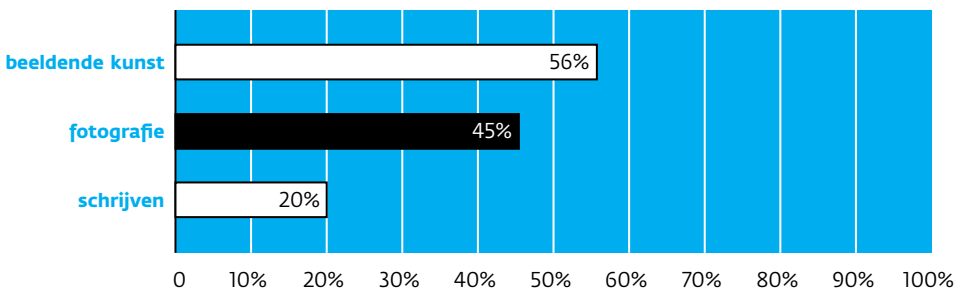

Het publieksbereik van drie ‘individuele’ disciplines

Literair werk, beeldende kunst en fotografie van amateurkunstenaars hebben een aanzienlijk publiek. Deze drie ‘individuele’ disciplines bereikten gezamenlijk 67% van de respondenten; dat komt neer op circa 6 miljoen Nederlanders (van 18 jaar en ouder). De meeste respondenten zagen in de onderzoeksperiode van januari tot en met mei 2012 meerdere malen, soms zelfs wekelijks of dagelijks, beeldende kunst, foto’s of verhalen en gedichten van amateurs.

Het onderzoek laat zien dat beeldend werk en fotografie flink meer publiek trekken dan literair werk (figuur 1). Deels laat zich dat verklaren door het feit dat het aantal amateurschrijvers veel kleiner is dan het aantal fotografen en beeldend kunstenaars. Omdat veel respondenten uitingen van meerdere kunstdisciplines zagen, komt het totaal van de drie disciplines boven de 100% uit.

Figuur 1. Totaaloverzicht publieksbereik beeldende kunst, foto's en poëzie/proza (in de periode januari - mei 2012)

Figuur 2. Percentage respondentent dat in de periode januari-mei 2012 amateurkunst (beeldend, fotografie of schrijven) op internet heeft gezien, uitgesplitst naar leeftijdsgroep

	beeldende kunst	fotografie	schrijven
18 - 24 jaar	28%	29%	17%
25 - 34 jaar	20%	23%	11%
35 - 44 jaar	12%	18%	8%
45 - 54 jaar	15%	15%	7%
55 - 64 jaar	12%	15%	7%
65+	10%	13%	4%

Podia voor amateurkunst

Het onderzoek bevestigt dat amateurkunstenaars diverse podia benutten. We hebben het dan niet over een podium in letterlijke zin, maar over alle mogelijke plekken (ook online) waar amateurs hun werk kunnen tonen.

Voor het publieksbereik van beeldende kunst van amateurs zijn gebouwen en ruimtes zoals wachtkamers, bibliotheken en kunstcentra heel belangrijk. Maar ook in de openbare ruimte, bijvoorbeeld een park of plein, wordt veel beeldende kunst aangetroffen. Bij fotografie en schrijven scoort internet het hoogst.

Jongeren en jongvolwassenen (18 tot 35 jaar) bekijken vaker amateurkunst via internet dan ouderen (figuur 2).

Bewust of toevallig bereik

Ongeveer een kwart van de responden-

ten zoekt weleens bewust amateurkunst op, vooral door een expositie te bezoeken of naar een website te surfen. Maar de meeste mensen komen min of meer toevallig in aanraking met beeldende kunst, foto's of verhalen en gedichten van amateurs, wanneer ze bijvoorbeeld een openbaar gebouw bezoeken of een tijdschrift lezen.

Bekend publiek

Er wordt vaak gezegd dat het publiek van amateurkunstenaars vrijwel uitsluitend bestaat uit vrienden, familie en andere bekenden. Dit onderzoek bevestigt dat beeld gedeeltelijk, maar geeft tegelijkertijd een genuanceerder beeld. Gemiddeld 31% van het publieksbereik van de onderzochte disciplines wordt gerealiseerd in de persoonlijke sfeer. 69% van het werk dat de respondenten zagen is dus niet van een amateurkunstenaar die zij kennen.

De invloed van kunst-beoefening

Een groot deel van de 2.000 respondenten doet zelf ook aan amateurkunst. Van hen gaf 42% te kennen meer dan 50 minuten per week te besteden aan een of andere kunstvorm. 58% van de mensen was dus ten tijde van het onderzoek geen amateurkunstenaar. Nadere analyse van de onderzoeksresultaten laat zien dat dit gegeven van invloed is geweest op de antwoorden die mensen in dit onderzoek gaven.

Respondenten die zelf aan amateurkunst doen, geven vaker aan dat zij beeldende

kunst, fotografie of schrijven hebben gezien, gelezen of gehoord (figuur 3). Bijvoorbeeld 72% van de mensen met een creatieve hobby zag in de onderzoeksperiode beeldende kunst, terwijl dat percentage bij mensen zonder creatieve hobby slechts 45% was.

Dit verband is nog sterker als we de vergelijking maken tussen beoefenaars van een specifieke discipline en de niet-beoefenaars daarvan. Van de mensen die zelf aan beeldende kunst doen, zag bijvoorbeeld 85% werk van andere beeldend amateurkunstenaars (figuur 4).

Figuur 3. Percentage respondenten dat in periode januari-mei uitingen van (een) amateurkunstenaar(s) heeft gezien, uitgesplitst naar het wel/niet hebben van een kunstzinnige hobby

	beeldende kunst	fotografie	schrijven
Wel kunstzinnige hobby	72%	60%	29%
Geen kunstzinnige hobby	45%	35%	13%

Figuur 4. Percentage dat in de periode januari-mei 2012 amateurkunst heeft gezien, uitgesplitst naar respondenten die zelf actief zijn als amateur in de betreffende kunstdiscipline

	beeldende kunst	fotografie	schrijven
Beoefent zelf als amateurkunstenaar deze kunstdiscipline	85%	66%	58%
Beoefent zelf deze kunstdiscipline niet	53%	40%	17%

Figuur 5. *Percentage dat in de periode januari-mei 2012 beeldende kunst heeft gezien in de openbare ruimte of wachtkamer*

	<i>in de openbare ruimte</i>	<i>in de wachtkamer</i>
Mensen die zelf beeldende kunst maken	45%	31%
Mensen die zelf geen beeldende kunst maken	25%	18%

De blik van de respondent: bewust of onbewust

In de vorige paragraaf werd duidelijk dat de amateurkunstenaar vaker dan de niet-amateurkunstenaar fotografie, beeldend of literair werk van amateurs ziet. Het is aannemelijk dat er een verschil is tussen het zien van (amateur)kunstuitingen en het bewust waarnemen daarvan. Als je geïnteresseerd bent in een kunstvorm, neem je deze vaker bewust waar. De uitkomsten van dit onderzoek bevestigen dit vermoeden.

Mensen die bijvoorbeeld zelf beeldende kunst maken blijken veel vaker (bijna tweemaal zo veel) beeldende kunst van amateurs te hebben waargenomen in de openbare ruimte dan mensen die zelf geen beeldende kunst maken. Het is onwaarschijnlijk dat mensen die zelf beeldende kunst maken zich tweemaal zo vaak in de openbare ruimte bevinden als mensen die geen beeldende kunst maken. Een vergelijkbaar beeld zien we bij beeldende kunst in wachtkamers (figuur 5).

Ongeveer een derde van de respondenten zegt in het geheel niet in aanraking te zijn gekomen met de kunstuitingen van beeldend kunstenaars, fotografen en schrijvers uit het amateurcircuit. Waarschijnlijker is dat een groot deel van deze groep wel degelijk werk tegenkomt, maar zich niet bewust is van de kunstuitingen die zij onder ogen krijgen. Daar liggen kansen en uitdagingen voor zowel amateurkunstenaars als de ondersteunende instellingen en beleidsmakers.

Kijken naar beeldende kunst

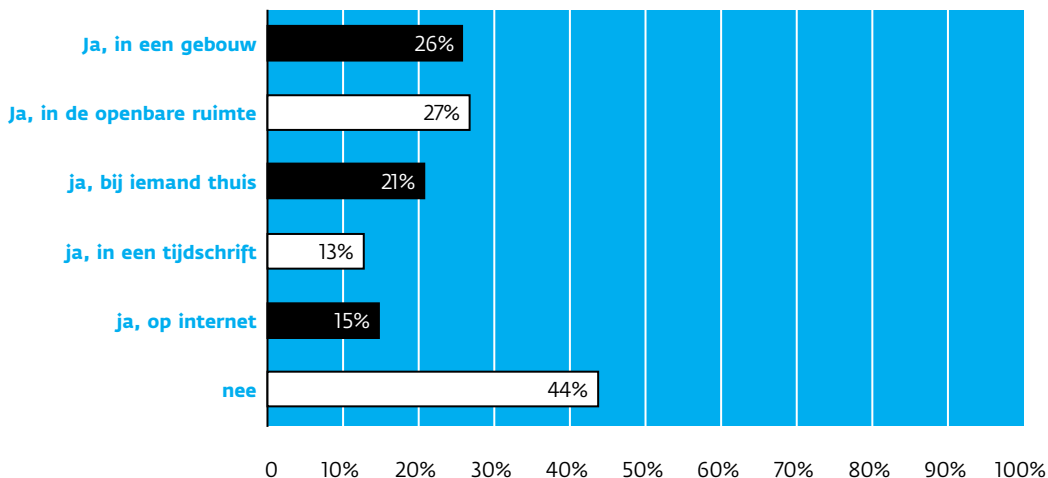
Meer dan de helft (56%) van de respondenten zag beeldende kunst van de hand van amateurkunstenaars: van beeldhouwwerken en schilderijen tot textiele werkvormen. Vertaald naar de Nederlandse bevolking zijn dat circa 5 miljoen mensen van 18 jaar en ouder.

Podia voor beeldende kunst

De plekken waar mensen beeldende amateurkunst tegenkwamen, zijn

divers (figuur 6). Respondenten zagen beeldend werk het vaakst buiten in de openbare ruimte, gevolgd door gebouwen en ruimtes zoals het ziekenhuis, de bibliotheek, de wachtkamer of het cultureel centrum. Gedurende een aantal maanden zagen veel mensen meerdere malen beeldende amateurkunst. Daardoor zijn de 'ja-antwoorden' van figuur 6 bij elkaar opgeteld meer dan 56%.

Figuur 6. Heeft u in de periode januari-mei 2012 beeldende kunst van amateurs gezien?

Nieuwe wegen naar het publiek

Er zijn talloze online platforms waar (amateur)kunstenaars hun beeldend werk kunnen tonen en waar ze ideeën en tips kunnen uitwisselen. Op kunstzinnig.nl hebben meer dan 1.600 mensen een profiel aangemaakt en zijn er meer dan 700 winkeltjes te vinden die amateurkunst of kunstenaarsbenodigdheden aanbieden. De internationale online community etsy.com werkt vanuit een duurzaamheidsideaal en propageert hand made artikelen. Het is een bonte verzameling van 'zelfmakers' die ook in *real life* bijeenkomsten en workshops organiseren. Etsy.com ondersteunt zowel het maken als het tonen en verkopen. Deviantart.com is de grootste wereldwijde kunstcommunity. Het platform telt maar liefst 22 miljoen geregistreerde kunstenaars en kunstliefhebbers en toont 226 miljoen werken online.

De meeste mensen die amateurkunst in een tijdschrift zagen, konden zich niet meer herinneren in welk tijdschrift het was. Anderen noemden Atelier Magazine, Quilt&Zo, Textiel Plus en bladen als Libelle en Flair.

Beeldende kunst op internet werd het vaakst bekeken op de website van amateurkunstenaars zelf. Daarnaast zijn veelgenoemde websites etsy.com, websites van amateurkunstverenigingen, kunstzinnig.nl, deviantart.com en denationalekunstbank.nl.

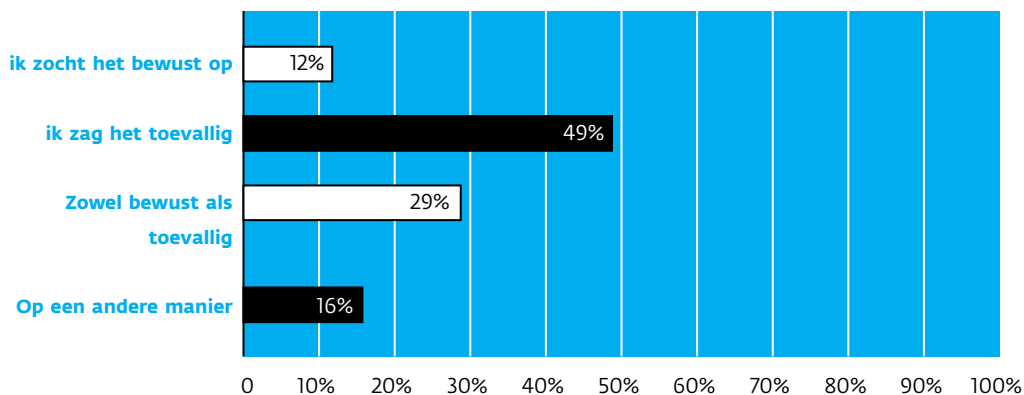
Wat opvalt is dat locaties waar professionele beeldend kunstenaars hun

werk doorgaans tonen, zoals musea en galeries, door respondenten niet of nauwelijks genoemd zijn. Toch weten we dat amateurkunstenaars wel degelijk exposeren in galeries en musea. Een verklaring voor deze uitkomst kan zijn dat mensen een galerie of museum als het domein van de professionele kunstenaar beschouwen.

Bewust of toevallig bereik

Bijna de helft van degenen die beeldende kunst van amateurs hadden gezien, zag dit werk puur toevallig. Zij liepen er als het ware tegenaan. Slechts 12% was er bewust naar op zoek. In ongeveer een derde van de gevallen was er sprake van

Figuur 7. Hoe kwam u in aanraking met de beeldende kunst die u zag?

een combinatie van toeval en bewust kijken (figuur 7). Dat is bijvoorbeeld aan de orde als mensen naar een ziekenhuis gaan om iemand te bezoeken, daar bij toeval zien dat er een expositie is en dan bewust even gaan kijken. ‘Op een andere manier’ kan bijvoorbeeld duiden op een respondent die werkt in een gebouw waar amateurkunst hangt. Omdat respondenten meerdere keren beeldende kunst gezien konden hebben, waren er meerdere antwoorden mogelijk. Daardoor komt het totaal van de percentages boven de 100%.

Ruim een kwart van de mensen die de afgelopen maanden beeldend werk van amateurkunstenaars zagen, kende de kunstenaar in kwestie persoonlijk.

Kijken naar fotografie

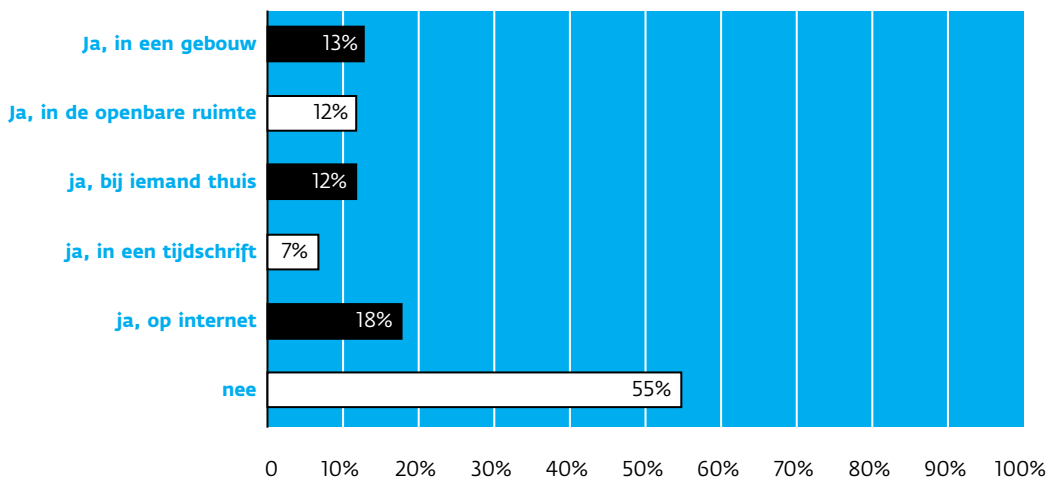
De respondenten is specifiek gevraagd te rapporteren over foto's die gemaakt zijn met een artistieke intentie, dus geen standaard vakantiekiekjes of snapshots. 45% van de respondenten gaf aan (kunstzinnige) foto's van amateurs te hebben gezien. Het gaat landelijk om ruim 4 miljoen mensen van 18 jaar en ouder.

Podia voor fotografie

Voor fotografie is internet het belang-

rijkste podium: 18% van de ondervraagden zag foto's van amateurfotografen online (figuur 8). In gebouwen zoals ziekenhuizen, buurthuizen, wijkcentra, bibliotheken of gemeentehuizen kreeg 13% werk van amateurfotografen onder ogen. Ook bij mensen thuis (12%) en in de openbare ruimte (12%) kwamen de respondenten amateurfoto's tegen. Tijdschriften bleken beduidend minder belangrijk: slechts 7% dacht daarin foto's van amateurfotografen te hebben gezien.

Figuur 8. Heeft u in de periode januari-mei 2012 foto's van amateurs gezien?

Ook voor figuur 8 geldt dat de 'ja-antwoorden' bij elkaar opgeteld meer zijn dan 45%, omdat respondenten meerdere antwoorden konden geven wanneer zij vaker foto's hadden gezien.

Internet is het meest genoemde medium voor foto's van amateurkunstenaars. Facebook scoorde verreweg het hoogst, maar ook gaven veel mensen aan de eigen site van een amateurfotograaf te hebben bezocht. Andere sites waar mensen amateurfoto's zien zijn specifieke fotoplatforms zoals Flickr.com, Zoom.

nl en Instagram.com. Pinterest.com en Deviantart.com zijn breder georiënteerde platforms waarop de respondenten eveneens, zij het in geringere mate, in aanraking kwamen met werk van amateurfotografen.

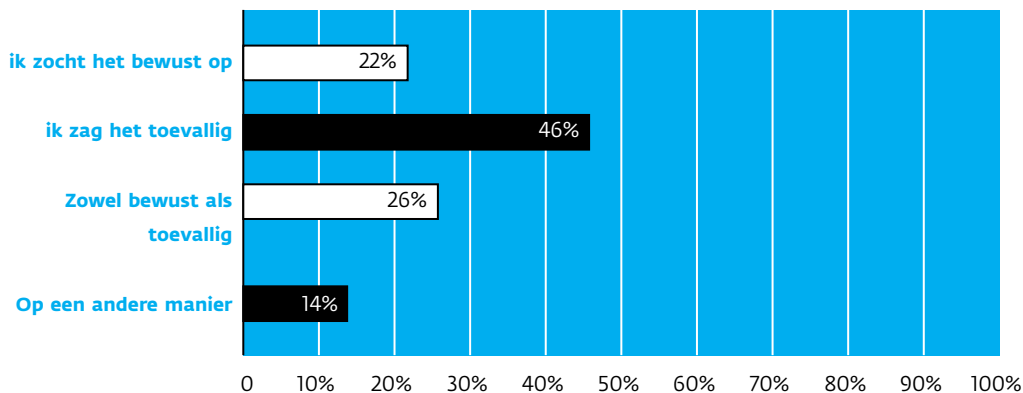
Bij tijdschriften werden naast de gespecialiseerde bladen Fotografie en Zoom Magazine vele andere gedrukte media genoemd, zoals Digifoto Magazine, Op Weg, Vogel en Natuur, Plus Magazine, National Geographic en Reizen, of de krant.

Kunst of geen kunst?

Het wekt verbazing dat uit dit onderzoek blijkt dat respondenten minder vaak fotografie zien dan beeldende kunst. Fotografie is immers alomtegenwoordig. Mensen delen voortdurend foto's op Facebook en Twitter, via WhatsApp of Touch en menigeen heeft artistieke pretenties. Desondanks geeft slechts 45% van de respondenten aan dat zij werk van amateurfotografen hebben gezien in de eerste maanden van 2012.

Waarschijnlijk spelen hier twee dingen een rol. Allereerst wordt fotografie van oudsher door het algemene publiek minder vaak als kunst gezien; veel mensen gaan ervan uit dat fotografie louter registreert wat er is. Nu fotografie zo toegankelijk en gewoon is geworden – iedereen kan nu relatief gemakkelijk een 'artistiek' uiterlijk aan een foto geven – zien mensen fotografie wellicht nog minder vaak als kunst. Ten tweede vinden mensen die fotografie wel als kunst discipline erkennen het toch moeilijk om onderscheid te maken tussen een kunstuiting en een gewone foto, en kiezen ze dan kennelijk nogal vaak voor gewone foto.

Figuur 9. Hoe kwam u in aanraking met de foto's die u zag?

Bewust of toevallig bereik

Bijna de helft van de respondenten die werk van amateurfotografen zagen, stuitte puur toevallig op deze foto's (figuur 9). Ook hier geldt dat de percentages opgeteld boven de 100% uitkomen omdat respondenten vaak meerdere keren fotografie zagen en daardoor ook meerdere antwoorden mochten geven.

Meer dan een derde (37%) van de respondenten die amateurfoto's hadden gezien, kende de fotograaf persoonlijk. Het is dan ook niet verwonderlijk dat veel van degenen die de foto's bewust opzochten door de fotograaf zelf geïnformeerd waren over de mogelijkheid om het werk ergens te bekijken.

Lezen van en luisteren naar poëzie en proza

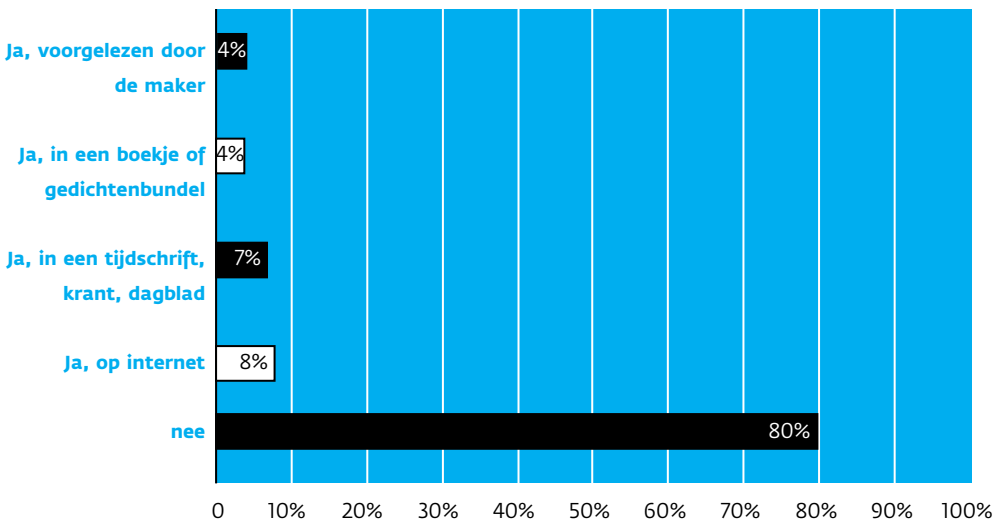
20% van de respondenten heeft werk van amateurschrijvers gelezen, van verhalen en gedichten tot blogs. Landelijk gaat het om 1,8 miljoen mensen.

Podia voor creatief schrijven

Het publiek vond de producten van amateurschrijvers vooral op internet (8%) of in een tijdschrift, dagblad of krant (7%) (figuur 10).

Van de online podia voor amateurschrijvers zijn het vooral de eigen websites of blogs van de amateurschrijvers die genoemd worden. Andere websites die de respondenten bezochten zijn Schrijvenonline.org, Trouw Schrijf!, Gedichtenbundel.nl, Wattpad.com en literaire blogs als DeContrabas.com.

Figuur 10. Las of hoorde u in de periode januari-mei 2012 poëzie en proza van amateurschrijvers?

De krant werd het meest genoemd als medium voor gedichten en verhalen van amateurschrijvers. Andere veelgenoemde uitgaven waren Meander Magazine, het tijdschrift Schrijven, het blad van de ouderenbond ANBO, damesbladen zoals Libelle, Margriet en Flair en het blad van de kerk.

De mensen die gedichten van amateurs te horen kregen, hoorden deze vooral ter gelegenheid van Nationale Dodenherdenking op 4 mei (die ten tijde van de uitvoering van dit onderzoek nog vers in het geheugen lag), bij begrafenissen, in bibliotheken of wijkcentra en op de radio.

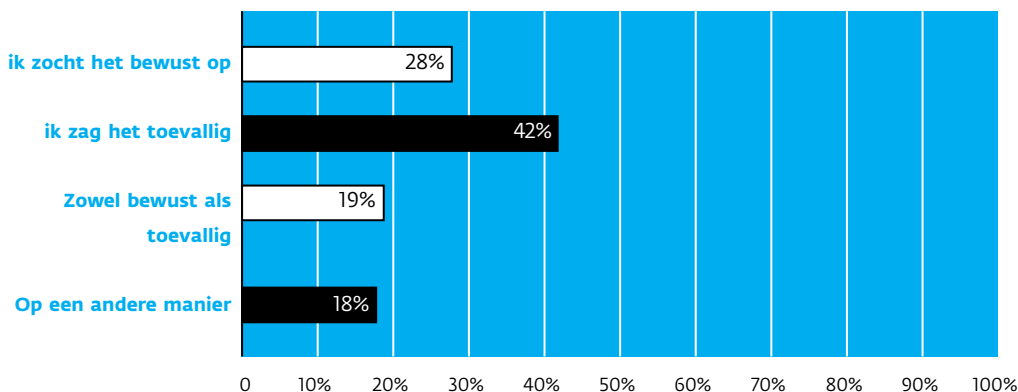
Bewust of toevallig bereik

Bijna de helft van de lezers en luisteraars kwam bij toeval in aanraking met de verhalen of gedichten (figuur 11). Opvallend

is dat de mensen die literair werk lezen of hoorden, dat vaker bewust opzochten (28%) dan de mensen die beeldend werk zagen dit bewust opzochten (12% - zie figuur 7).

Ook voor de schrijvers onder de amateurkunstenaars geldt, dat een aanzienlijk deel van hun publiek hen persoonlijk kent. Van de lezers/luisteraars zegt 29% de schrijver in kwestie te kennen uit zijn/haar persoonlijke netwerk.

Figuur 11. Hoe kwam u in aanraking met de poëzie en/of proza die u las of hoorde?

Stimulerende relatie tussen publiek en schrijvers

De verhouding tussen amateurschrijvers en hun publiek verandert onder invloed van digitalisering. Initiatieven zoals tenpages.com bieden auteurs de gelegenheid om enkele pagina's van hun werk te publiceren. Wanneer genoeg lezers het werk waarderen wordt het boek – gefinancierd door middel van crowdfunding – uitgegeven. Ook populair zijn de online print-on-demand websites, die amateurschrijvers in staat stellen hun boek te publiceren in eigen beheer en zonder grote investering.

Poetryslam is een heel andere route waarlangs (amateur)schrijvers en publiek elkaar ontmoeten. Deze 'stand up' vorm van poëzie zet de dichter in de rol van performer en het publiek in die van beoordelaar.

Amateurschrijvers profiteren van deze ontwikkelingen omdat hun werk via deze kanalen gemakkelijker (meer) publiek bereikt.

Literatuur / meer lezen

Broek, Andries van den (red.) (2010). *Mogelijkheden tot kunstbeoefening in de vrije tijd*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP).

Broek, Andries van den (2010). *FAQ's over kunstbeoefening in de vrije tijd*. Den Haag: SCP.

CBS Statline, <http://statline.cbs.nl>

Deekman, Amalia, Hans Heimans en Lotte Volz (2011). *Amateurkunst: feiten en trends. Monitor Amateurkunst in Nederland*. Utrecht: Kunstfactor.

Heimans, Hans en Toon Kets (2011). *Samenvatting Amateurkunst & Publiek*. Utrecht: Fonds voor Cultuurparticipatie en Kunstfactor.

Hendriksen, Esti, Diana Chin-a-Fat, Anneke Mengerink, David Tonnaer en Hans Heimans (2011). *De amateurkunstenaar laat zich zien. Beeld van de kenmerken van amateurfotografen, -schilders en -schrijvers*. Utrecht: Kunstfactor.

Noordman, Dirk, Merel van Dijk en Amanda Kool (2011). *Rapport Amateurkunst & Publiek*. Den Haag: Adviesbureau Cultuurtoerisme.

Zant, Peter van der en Margreet Windhorst (2012). *Bezoekers van woord en beeld, eindrapport over een onderzoek naar het publieksbereik van amateurkunstuitingen in de disciplines schrijven, beeldende kunst en fotografie*. Gouda: Bureau ART.

Colofon

Samenvatting rapport

De informatie in deze uitgave is gebaseerd op het onderzoek *Bezoekers van woord en beeld*, dat Peter van der Zant en Margreet Windhorst (Bureau ART) uitvoerden in opdracht van Kunstfactor. Het volledige onderzoeksrapport is te vinden op www.kunstfactor.nl > publicaties.

Onderzoekers

Margreet Windhorst & Peter van der Zant
(Bureau ART)

Begeleidingscommissie

Andries van den Broek (SCP)
Hans Heimans (Kunstfactor)
Anneke Mengerink (Kunstfactor)
Lotte Volz (Kunstfactor)

Bewerking onderzoeksrapport

Lotte Volz
Margreet Windhorst

Vormgeving
BLADEN&CO

Drukwerk
Atlas

Bezoekers van woord en beeld. Bevindingen van een onderzoek naar het publieksbereik van amateurkunstuitingen in de disciplines schrijven, beeldende kunst en fotografie is een uitgave van Kunstfactor, sectorinstituut amateurkunst. Citeren uit deze publicatie is toegestaan mits voorzien van bronvermelding.

Kunstfactor zet zich in voor een sterke amateurkunstsector. Dit doen we vanuit de overtuiging dat actieve kunstbeoefening een bijdrage levert aan de persoonlijke ontwikkeling van mensen en aan een creatieve, harmonieuze samenleving. Utrecht, september 2012.

KUNSTFACTOR
SECTORINSTITUUT
AMATEURKUNST

Kromme Nieuwegracht 66
Postbus 452,
3500 AL Utrecht
T +31 (0)30 711 51 00
www.kunstfactor.nl
info@kunstfactor.nl

